

LO SOMBRERÍ

DIARI CATALANISTA D'AVISOS Y NOTICIAS

PUNTS DE SUSCRIPCIÓ

A la Administració de aquest diari y en les principals Ràfegeries d'aquesta ciutat y de fora.

A Barcelona: Kiosco de Calif Rambla de les Flors.
No's retornan los originals encara que no's publicquin.

REUS, Dimecres 24 de Setembre de 1902.

ANY XVII

NUM. 4.389

Redacció y Administració: Arrabal baix Jesús, 4.

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

Reus, un mes. . . . . 1.45 Ptas 125
En provincias, trimestre. 1.44
Extranger y Ultramar. 8
Anuncis, á preus convencionals

TRIPLE AYCUA NAF SERRA
Es de un agradable sabor y delicat perfum.

FARMACIA SERRA-DEVANT DEL SOLAR QUE HA ADQUIRIT LO BANCH D'ESPANYA

AIXAROP DE HIPOFOSFITS

LA ILEGÍTIMA MARCA «SALUD»

CLIMENT

Senyora Climent y Companyia. Tortosa. — Molt senyors meus: Haventse presentat á la meva clínica la Sra. D. N. N. afecta de Cloro-anèmia, en irregularitat en la menstruació, manca de gana y de forsas, vaig prescriurel l'Aixerop Climent marca SALUD, y foren assombrosos los resultats, donchs, en poch temps cobra apetit y forsas y se li regularisaren las reglas. — Dr. Letamendi.

Senyors Climent y Compañía. Tortosa. — Molt senyors meus: Lo nen X. de tres anys, sofria desde més d'un any de una escòfula crònica. Compràns y reconstituyens se preconitzan pera aquests cassos: *vale ensiar lo Aixerop Climent marca SALUD*, únic aprobat per la Real Academia de Medicina de Barcelona, puig s'en expén altre del mateix nom.

Exigeixis lo legítim Aixerop Climent SALUD, únic aprobat per la Real Academia de Medicina de Barcelona, puig s'en expén altre del mateix nom.

LOT

AMARCH LOT TÓNICH

APERITIU-CORROBORANT-FEBRÍFUGO

THE COSMO S. EN C. Y DE C. EN P. BARCELONA

L'ús d'aquest TÓNICH exerceix una acció estimulant sobre l'aparato gastro-intestinal augmenta l'apetit y facilita la digestió. La nausea, el vòmit, los vañidos, lo mareig paron casi sempre prenen una ó dos copetas d'aquest tónich. En les localitats pantanoses, ahont existeix lo paludisme, es indispensable son us, donchs es febrífugo, com justament ho declaran molts Metges célebres, que l'han indicat y segueixen indicantlo com medicina eficás pera precaverves de las calenturas.

Pendre una ó dues copetas d'aquest tónich á diari, vol dir cuidar ab esmero la propia salut.

Se pren ab ayqua, sifó ó pur: avans de menjar com aperitiu; després com digestiu.

AGENT GENERAL EN REUS, JOSEPH MARTORELL S. en C.-Carrer Monterols número 30.

BETZINA DALMAU

Aquesta nova essència de extraordinaries proporcions disolvents de la grasa, no te riva en cap dels preparats que fins al dia s'han vingut empleant pera treure les tacas, no sols de la roba, panyos de billar, tapisos, halajes de totas classes etz., etz., sino de veluts, sedas, sombreros de feitx y en especial pera les guants.

Sa química composició fa que siga mes volàtil que l'éter y que desapareixi la taca instantàneament sens perjudicar lo color de la prenda y sens que deixi l'olor repugnant y desgradable de tots sos similars.

DE VENTA EN LAS DROGUERIAS Y FARMACIAS

AL ENGRÓS: Magatzém de drogas y productos químicos farmacéuticos de

M. Dalmau Oliveres

PASSEIG DE LA INDUSTRIA, LLETRA B.—BARCELONA

REPRESENTAT PER AQUESTA PLASSA: PERE PUJOL

GUTANOS

FABRICATS PER LA CASA MASSÓ Y FERRANDO

Superiors á 20 y 22 pessetas lo sach de 70 kilos
Especial pera vinyas á 13 pts. ►►►

Lo propietari que vulga conseguir bonas cullitas que probi los juanos dels senyors

MASSÓ Y FERRANDO

REUS

POLÍTICAS

En Sagasta ha canviat de pare en vista de la resistència que ha trobat en lo Vaticà.

Las notes cambiadas per abdós potències ja no son tant restrictivas per part del quefe del Govern espanyol. Aquest, ara, ja s'acontentava ab ser menys exigent y ab que á Roma cedeixin una miqueta ó... gens, pero lab certa forma, que no's conequistà massa, ja s'acohnorta.

Los polítics á la madrilenya son aixís, forts ab lo débil y fragils devant del fort.

Per aixó fa anys que no poden passar de prometre pera no cumplir res.

Y encara s'queixan de que hi hagin tants d'analfabets al payan que governan ó viceversa!

Si no fossen aixís, pobres d'ells!

Sembla que, si no's destorba, aviat s'obriràn les Corts.

No deixarà de ser un aconteixement. Casi casí que ja les trobem á faltar las latus sessions parlamentàries.

Aquelles xerramaquerias de nostres petits Cicerons.

Aquells irrisoris y de vegadas sagnants

epigrams que ni en Martínez Villegas los feu tant be y tant oportuns.

Perque en ocasions ne son d'opportuns los eruditis parlamentaris.

Si no fos aixís may nos enterariam de quins son los descontents y quins als que ha tocat més ó menys turro.

L'esprés, que ja se 'debençan cansar de no poguerne refilar algunas de novas.

Y son uns canaris tant cantadors...

Reus, 23.

HISTÓRIC

Per l'any 1640, fetxa que jamai oblidaran els fills d'aquesta terra, quan el Duc d'Olivares donava completa expansió a son caràcter altiu i depravat caminant amb el rei Felip IV cap a Aragó a la fi d'apoderar-se de Barcelona, Portugal va aixecar lo crit d'independència, que, mercés a lo molt distractes que l'Castellà tenia les seves tropes, Catalunya, i a la mala intel·ligència, o millor dit ignorància, del Comte-Duc, va conseguir ben descansadament.

Allí, com aquí, les queixes no eren d'un dia ni de dos, sinó de molt temps; allí, com aquí, repeteixó, quan passaren a formar part

de la Corona de Castella, se li prometeren llibertats que estaven consignades en llurs furs i que, un xic respectades per Felip II, no ho estigueren tant per son successor i foren vexades i despiñades per Felip IV, o més ben dit, pel Duc, que era qui positivament feia i desfeia.

Famós contrast! Mentre a Llevant perdien les últimes guspires de les llibertats per les que tants i tants catalans moriren bravament, a Ponent les recobraren tot de sobte i com per encant; com aquell que s'adorm sobre i l'indemà desperta cobert d'or.

Els als carreys de Portugal estaven despenyats, no per fills del país, coneixedors del caracter i de lo que ls convenia, sinó per castellans ineptes i carregats d'orgull, que no veien més enllà de lo que llurs mires cobdiciose els ensenyaven.

Els impostos eran creats desde Madrid, perquè sols els d'allí dalt tenen el privilegi de compendre lo que pot pagar la província més apartada; i, com fossin cada vegada més crescents, vingué l dia que ls portuguesos sen queixaren; més a mala part anaren a topa: l'orgullós Olivares, a l'enterar-sen, els va contestar d'una manera que per si sola l'retrata i que posposo pera que ls que llegeixin se facin també carrec del caracter vanitós d'aquell home.

"Les necessitats d'un gran rei no s'han de subjectar a les miseries del país, i prou se fa en demanar am decoro lo que podria obtindre-s per la força." Aquesta resposta, i moltes altres per l'istil que son amic Vasconcellos els va donar, vingueren a formar la gota d'aigua que fa vessar el vas massa ple.

El Duc de Bragança, home de grans facultats polítiques i administratives, i sobre tot astut, fou el erudit a ocupar el trono de Portugal; i si bé al principi no s decidia, perquè era poc ambiciós i amic de la llibertat, se resolgué per fi a acceptar-lo mercés a que sa muller, dóna decidida i sincera, li va posar en balança ls honors i la grandesa i més oblidats de tothom i séns honrar gens nimica l nom que portaven.

El descontent creixia cada dia més, i l'odi entre uns i altres era més fondo cada vegada. El majordom del de Bragança era l millor i més ferm propagandista que aquest tenia en favor seu; l'Arquebisbe de Lisboa, ajudat pels nobles, i secundats tots plegats per tot el poble i per les mateixes tropes, que habitualment havien sigut sobornades, tots plegats, com un sol cós, donaven l'independència a Portugal al crits de "Visca l de Bragança!" "Visca l'independència!" "Visca Joan IV!".. L'història detalla lo demés.

Prou va fer, el d'Olivares, pera atraure-s a de Bragança, dient-li amic del cor i altres coses dolces; més aquest ja l' tenia massa conegut. Prou li enviara diners, el privat de Felip IV, pera fer-li entendre que cap mal pensament l' imbuia; més l' astucia del de Portugal els va saber emplegar més que bé pera sufrir-lo am les mateixes armes traïdores. Fins va recomanar-li, veient que per cap art podia agafar-lo, que revisés, l' esquadra que aniria a visitar les platges de Portugal; però ni per aquí, perquè un fort temporal va allunyar els barcos de les costes.

Mentre això, a Tarragona passava un cas no menys digne de mencionar-se. El Marquès de los Velez, que acabava de cometre tota classe de barbaritats i la més indigna traició amb els valents moradors del vell poble de Cambrils, esperava, a fora la ciutat, li portessin el gloriós penó de Santa Eularia, que, per vergonya nostra, un fill d'allí mateix, traçó de nit i va entregar covardament an aquell que fins tenia per de si mateix i que, pera no cometre més crims, va demanar al rei li concedis el retiro.

Lo que acaba de relatar, i lo que més amunt he dit, èveritat que sembla que ha de erdir l'atenció del país en el qual passa? Dones no, senyors; res d'això: la nova de l'independència de Portugal se rebé a Madrid com si ha-

gués caigut una bomba, això sí; pero estaven celebrant una corrida de toros, à la que feien de toreros els principals personatges de la cort. Ja ho volien arreglar, ja, quan ho varen sapiguer; però, com sempre, ja era tard. Mentre a Madrid corriren devant del toro, saltaron i fent müecas, els altres s'apropiataven i feien el fet.

El poble portuguès demanava que s'fessin festes pera celebrar tant bona nova, i el nou nou rei, que acabava de sortir al seu balcó pera saludar-lo, li va contestar que, abans que festes, era necessari assegurar la llibertat i el pervindre de la Nació.

D'allàvors ençà, sols hi ha una diferència: que de placers o toreros n'hi ha molts més, i de colonies pera deslliurar-se, moltes menys.

RICHARD ROCA.

LO NOM DE REUS

(STUDI ETYMOLOGIC)

Portat per mes aficions als studis filològics i etimologics, més d'un cop m'ha preocupat sapiguer l'origen del nom de Reus, lo poble ont he nascut, i com crec que a molts interessaran sapiguer-ne quelcom, ací va tot lo que regirant llibres i papers he pogut trobar. Si mon treball no dona solució satisfactoria a tant difícil assumpte, si no he tingut la sort de que m'afeble vista vegés clar a travess de les corrupeions populars de la paraula Reus, son origen veritable, son arrel pura i neta, son etimologia, la déu d'ont ha rajat, altre am més forces i més sortos i expert que jo, que vingui a desembollar-nos l'inextricada madeixa. Jo sense fer affirmacions del tot concretes, indicaré les etimologies probables, les més fonamentades, dient de pas quina i per quinas raons crec lo millor. Ara, si l'encerto, l'endevino, i si no l'encerto qui més hi sapigué que més hi digui, com Tradició. La Tradició ns conta que avans d'esse poble, Reus, fou un més, més anomenat dels *arreus* o dels *hereus*. Aquesta explicació no accaba de convence, perque gen quin més no s'hi desarant els *arreus* de llauranca? i quin més no haurà sigut d'alguns hereus? Deixant apart que la paraula *arreu* és més aviat castellana que catalana i que en son lloc s'ha usat sempre lo mot *eines*, cal preguntar, i qui anomenava aixis lo dit més? la gent qu'hi vivia? la gent de fora? els hereus? els hereus de qui? d'a on? si quand se fundà Reus, tot eix camp era devastat pels moros.... Ademés, del dit més que la tradició fa posar en l'actual placeta de les Garrofes o de Sant Miquel, no n'ha resta part ni partida, i com que no és una tradició confirmada per l'història, la rebutjem per tindre poc valor en sense cap por d'anar errats.

Passem al camp de l'història. Pels documents dels archius municipals, sabem que Reus és de fundació dels primers anys dels dotzenys segle. Fou un castell feudal o Vila-fort, d'un segle més tard que el castell Mascalbó, i que foren junt am Vilafortuny, Castellvell i Botarell, els cinc castells dels senyors feudals que guerrejaren amb els alarbs d'eixa entrada. En temps del Comte Berenguer segon, lo Camp de Tarragona va esse donat en feod al bisbe Sant Olaguer a condició de popular-ho de christians qu'ho defensassin de les corrieres dels moros qu'habitaven les dues vessants del Ebre fins a Ciurana i les altars del Prades. Això no s'triga gayre a bastir lo Castell, i aprop seu l'Ecclesia de Sancta Maria (avuy Sanc Pere) formant junt amb quatre cases una plaça qu'és la actual plaça del Castell, nom que per tradició ha conservat durant vuit secles. Mes en lloc se troba lo més dels *arreus*, no obstant, en los documents més vells ja hi appareix el nom de Reus format, sense que s'pugui derivar del nom o cognom dels primers senyors feudals, car l'Ologuer, donà a 3 de Juny del 1129 le

castell i Vila de Reus a en Wormald Robert, i el príncep Wormald ne feu donació a En Bertrand del Castellet, i al canonge cambrer del Capitol de la Seu, i no surt lo nom de Reus, com nom de persona. Si més tard i avui trobem l'appellit o cognom Reus, deu vindre aqueix, del nom del poble com quasi tots els de nom de viles que ls hi queda per haver-hi nat i per la costum de cridar a un, pel nom del poble d'on es fill. Tampoc l'història ens resolt la qüestió doncs.

Anem a l'etimologia: després dels pobles cyclopis o tribus nomades que habitaren la prehistòrica Cossetania, hi ha els grecs, els latins o romans, els gothics, els alarbs, i els hebreus que visqueren am moros i christians, tota la etat mitjana.

Sabut és que ls grecs en sos viatges a través lo Mediterrani, se deturaren en les nostres costes de llevant colonisant principalment la part del Ebre, al Pyreneu. La llengua grega hi fou per tant parlada, i encisa trobar en català vulgar paraules gregues, que no existeixen en cap altra llengua novollatina; (per exemple, *scheisar* de la onomatopeica *schido* (1). Això *rhai* de *radios* (facil, senzill, etc.), que resten del contacte directe que tingueren els habitants indígenes amb els que enraonaven llengua grega. Els grecs donaren nom à rius i munts i pobles, qu'encara avui conserven lo nom grec, —exemple: Rhone, Pyreneus, Rosas, Ampurias, Marsella, etc.— i que l'hermos camp de Tarragona va esse poblat pels grecs, ens ho prova l'existencia de Kallipolis, ciutat bella, hermos balneari ó ciutat d'estiuheig, que deuria esse emplaçada entre l'actual Salou i Cambrils (antic Oleastron)— segons lo que ns conta Plinius Junior,— i ns ho fa creure mes lo trobar en un plegat els noms de Salou, Kallipolis, i Oleastron (Cambrils i Reus, que de tots treiem una etimologia gens violentada del grec: *Salou* (el Salauris llatí) es arrel completament grega. *Salos*, *salou*, vol dir *port*, lloc d'abrig, d'embarcations; —la mateixa arrel de *Salassa* que vol fer de port, ser agitat per les onades. —*Kallipolis*, nom grec de Vila que també hi hagué a la Sicilia i al Chersonès de Tracia, vé de *Kallos*, bell i *polis*, ciutat, Ciutat bella. —*Oleastron*, (en llatí *Oleastrum*, nom vell de Cambrils) deu vindre de *oleo* futur antic de *ollumi*, (perdre, caure, enrunar, destruir) i *astron*, stel, stel-caigut (?). —Doncs es de creure que l nom Reus pugui també provindre del grec i esse sino un nom de poble, nom de terme, que solen esse dels més permanents i stables. Tenim en grec la paraula *Rheusis*, que vol dir lloc abundant d'aigua i *Rheos*, (nom poetic) de barranc i riera o corrent d'aigua amplies paraules, derivades del verb *Rheo*, futur, *Rheuso* qu'entre altres acepcions, vol dir rajar, corre, refliscar, baixar o caure, agua o liquit, de quina arrel vé *rheuma* i *rheumatic*, (humitat i humit), i de aont venen les paraules *ria*, riera, rec, regar, etc. I, si avui Reus per dissot n'és ben manco d'aigües, no hi ha dupte que per la situació topogràfica, prou ne podia esse abundant en temps dels grecs.

Molts noms geographies també l'arrel *Rhe*. Això trobem en lo *Dictionnaire grec d'Alexandre: Rhenos, Rhin, riu d' Alemanya. Rhesos, riu de la Troada. Rheitoi (Rheti) rieres d'Ilyria. Rhesina (Vila del riu Arbosis)*, i en lo *Dictionnaire de Géographie Universelle, de Vivien et Rousselet*, trobem: *Reuse (Paissos-Baixos). Reuss (rio de Suiza); els dos Reuss (d'Alemanya). Rhabas (nom de riu) etc.*

També haurien pogut els grecs donar al nostre Camp lo nom de la Divinitat *Rhea, as*, Deessa dona de Saturn, mare dels Dens, i a la qual podien haver erigit temple o statua. Mes això es conjectrial, no cert, pero com d'antic s'ha donat als camps, viles, camins i carrers, els noms de sants i deus, això hauria pogut portar la nostra encontrada el nom de camp o llac de dita *Rhea*—paraula treta de

(1) Per no tindrer en l'Imprenta characters grecs, alarbs i hebreus, fem la transcripció aproximada en characters llatins.

Era qu'en grec antic volia dir la terra, la mare terra.

MICHEL V. BALANYÀ.

(Seguid.)

Secció oficial

REGISTRE CIVIL

del dia 23 de Setembre de 1902

Naixements

Miguel Munté Teixidó.

Matrimonis

Ramón Llauradó ab Rosa Cantíjoch.—Pepe Guinjoan, ab Josepha Llurba.

Defuncions

Dorotea Masip Torné, 79 anys, Hermanitas dels pobres.

Calendari català

Sant d'avui.—Ntra. Sra. de la Mercé

Sant de demà.—Sta. Maria

Surt lo SOL à las 5 h. y 49 m. y 's pon à las 5 h. 55 m.; surt la LLUNA à las 11 h. 0 m. y 's pon à las 12 h. 32 m.

MERCATS

Dillums de cada setmana, Reus.—Dilluns, Valls.—Dijous, Vendrell y Esplugues de Francolí.—Divendres, Cornellà, Montblanch y Tarragona.—Dissabte, Valls, Vendrell y Esplugues de Francolí.

SECCIÓ METEOROLÒGICA

OBSERVACIONS

del dia 23 Setembre de 1902, facilitades per don Artur Porta, successor de R. Gispert.

Hores d'observació	Baròmetre aneroide	Grau d'humitat	Pluja en 24 hores	Algas evap. en 24 hores	Estat del cel
9	755	77			Nuvol
15	755	77		3	Nuvol

Hores d'	TEMPERATURAS	VEN	NUVOLS
	MINIM	MAXIM	TER. TIP.
9	Sol 29	18	23 S. E. C y N 10
15	Som 25	23	S. E. C y N 09

CRONICA

Lo SOMATENT se ven à Barcelona en lo kiosko «El Sol», Rambla del Centro.

Tenim notícies de que dintre poch temps, si no surgeixen noves dificultats, tornarà a obrir sus portes al públic nostre Teatre Circo en lo qual hi actuarà una notabilissima companyia ecuestre molt volguda de nostre públic.

Lo temps fa alguns dies que 's mostra variable.

Ahir estigué ennuvolat durant tot lo dia fent augurar lo cel una propera pluja.

Ab motiu de ser ahir Santa Tecla, patrona de Tarragona, foren en bon nombre los veïns de nostra ciutat que 's trasladaren à la veïna ciutat, pera presenciar los festejos ab que 's tarragonins celebren aytal diada.

Ha mort à Sant Andreu de Palomar, lo senyor don Joan Estrany y Lacerna, distingit metge y ferm propagador de nostres doctrinas, germà de nostre volgit amich y ferm company en Geroni Estrany, à qui envíem lo testimoni de nostre sentit condol.

Fa ja alguns dies que 's traballa en la construcció de la cloaca del carrer de Sant Llorenç de nostra ciutat.

Los días 28, 29 y 30 del corrent mes tindrà lloc en Alfara la segona fira anyal de tota classe de bestiar.

Com era d'esperar, tots los trens que sortien durant lo dia d'ahir de nostra estació

vers la capital del principat, sortiren materialment plens de viatgers, originants en alguna alarma à causa de l'aglomeració de gent que tenia por de quedarse en terra.

No son d'estranyar doncha las notícias que publicau los diaris de Barcelona diuent que aquella ciutat està materialment invadida pels forasters, no essent possible tranzitar per las principals vies, especialment per las Ramblas y carrers afluents.

Hem rebut la visita del periòdich de Málaga «La Libertad».

Deixém establert ab dit colega nostre cambi.

Diumenge vinent, dia 28 del corrent mes, quedarà tancada la Exposició de Cartells artístichs del «Centro de Lectura».

Com prometrem, avuy comensém a publicar l' article sobre lo nom de Reus, original de nostre amich y coloborador en Michel Ventura Balanyá, qui article ha sigut publicat per la «Revista del Centro de Lectura».

Lo ministre de Gracia y Justicia ha rebut un missatge firmat per algunas societats de propietaris de Barcelona, felicitantlo per la modificació dels aranzels en los deshaucs.

Los firmants invitan á n' en Montilla à que visiti a Barcelona, ahont li diuen que seria ben rebut.

Lo fiscal de la Audiencia de Bilbao ja ha formulat la seva calificació en la causa que's segueix contra don Sabi Arana, quefe del partit nacionalista biskaitarra.

Lo representant de la lley sosté la conclusió de que lo fet d' haver dispositat lo senyor Arana en la oficina de telégrafos lo famós cablegrama, felicitant a Mr. Roosevelt ab motiu de la independència à Cuba, constitueix un delict de rebelió previst y penat en lo Còdich Penal.

Per consums se recaudaren en lo dia d'ahir pessetas 1359'79.

EL ALBA

Segons lo que prevé l' article 7tè. capítol 4rt. del Reglament d'aquesta Societat, lo diumenge 28 del present de 3 à 5 de la tarde se celebrarà reunió general ordinaria per la elecció dels cairechs de President, Vice-president, Tresorer, dos Vocals, un Secretari y examens de comptes.

La Junta de Govern d'aquesta societat, en reunió celebrada lo dia 16 del actual y à petició de varis socis, han acordat admetre sens satisfier dret d' entrada, fins al 31 del proper Octubre, à cuants desitjin ingressar com à socis de número.

Reus 17 de Setembre de 1902.—P. A. de la J. de G.—Lo Secretari de torn, Jaume Coll.

D. MANEL DE PEÑARRUBIA
Procurador dels Tribunals
Ha trasladat son despatx à la Rambla de Sant Joan, número 30-3er. TARRAGONA

TRIONF CIENTIFICH
Diariament donan excelents resultats en tots los països los medicaments COSTANZI que curan enalsevulga enfermetat. Pera més detalls lleigeixis à la 4ª plana «Milagrosos Confites Inyección anti-venérea y Roob anti sifilitico COSTANZI»

La Palma
A petició de varis socis la Junta de Govern d' aquesta Societat en sessió del 27 d' Agost prop passat, donarà entrada lliure à tots los que desitjin ingressar com à socis de la mateixa durant lo present mes.

Rens 1 Setembre de 1902.—P. O. de la J. de G. Lo Secretari de torn, Ramón Sotomayor.

CENTRE DE LECTURA

Desde l' dia 15 al 30 del present mes es tarà oberta en la Conselleria d' aquesta Societat, la matrícula pera les que desitjin cursar las ensenyansas d' Instrucció primaria, Francès, Teneduría de llibres, Música, Dibuix líneal y Dibuix de figura y adorno, que l' Centro sosté.

Lo que pera coneixement dels senyors socis se fa públich.

Reus 12 Setembre de 1902.—P. A. de la J. de G.—Lo Secretari de torn, A. Porta Pallisé.

Secció comercial

CAMBIS CORRENTS

en lo dia d' ahir, donats per la Junta Sindical del Colegi de Corredors de Comers de la plassa de Reus.

CAMBIS EXTRANJERS

	Ops.	Diner	Paper
Londres 90 dñf	—'	33'17	—'
" 60 "	—'	—'	—'
" 8 dñv	—'	—'	—'
" vista.	—'	33'45	—'
Paris 90 dñv	—'	—'	—'
" 8 dñf.	—'	—'	—'
" vista.	—'	33'	—'
Marsella 90 dñf.	—'	—'	—'
" 8 dñv.	—'	—'	—'
" vista.	—'	—'	—'
Perpignan 90 dñf.	'	'	'
" 8 dñv.	'	'	'
" vista.	'	'	'
Hamburg 90 dñf.	'	'	'
" 8 dñv.	'	'	'

Cambi anterior de

Valores locals	Diner.	Paper.	Oper.
Gas Reusense.	625		
Industrial Farinera.	675		
Banch de Reus de Descomptes y Prestams.	750		
Manufacturera de Cottons.	125		
C. Reusense de Transvias.	30		
C. Reusense de Transvias privilegiadas	5		
per 100.	500		
Electra Reusense.			
Manicomio de Reus.			

J. MARSANS ROF Y FILLS

REPRESENTANT, F. CABRÉ GONZALEZ

Carrer Santa Agnès, 19.

Cotisió à Barcelona à las 16 d' ahir		
Interior	73'77	BARCELONA
Amortisable 5 p	93'75	Francs
Colonial	65'25	Lliurus
Mercantil	—'	MADRID
Norts	57'85	Interior
Alicants	90'75	Francs
Orenses	31'70	PARÍS
Obs. Frans 2 1/4	58'12	Exterior
Id. Almansa 5 0/0	—'	Norts
Id. Id. ayg	—'	Alicants

Descompte de cupons.—Anticipo per titols. Compra y venta al contat y à plassos de tota classe de valors espanyols ó extrangers.—Comprobació y gestió de son cobro cas de sortir premiats dela titols amortisables favorescut en los sorteixos ab primerer.—Suscripció à totes las emissions é informes sobre la oportunitat y conveniencia de suscriures.—Contas corrents ab interès.—Compra de monedes d' or y bitllets detots los països.—Giroso sobre las principals plassas.—Operacions de Bolsa.

BOLSI DE REUS		
Carrer Monterols, 27		
Cotisió à Barcelona à las 4 de la tarde d' ahir.		
Interior	73'77	Cubas del 68
Colonial	65'25	Cubas del 90
Orenses	31'70	Amortisable
Norts	57'85	Ob. 5 p 1/4 Almansa
		102'87

Alicants 90'75 Id. 3 p 1/4 Fransas 58'15
Vitalici V. — Id. 3 p 1/4 Orense 50'60

PARIS MADRID
Exterior — Interior 74'05

— GIROS —

Paris 93'65 Londres 39'67

TELEGRAMA DE PARIS

Exterior.	—
Portugués.	—
Rio Tinto.	—
Nortos.	—
Alicants.	—

Se rebén ordres pera operacions de Bolsa. Compra y venta al contat de tota classe de valors cotisables de Bolsa. Descompte de cupons y compra de monedes de tots los països.

ANUNCIS PARTICULARS

LLET PURA DE VACA

VACAS SUISSAS

HORT DE PAU ABELLO

Se ven en lo carrer del Roser, 4.

AVÍS

La denya de l' antiga y acreditada fonda d' Isidro, té lo gust d' oferir à sa numerosa clientela y al públich de Reus en general, à més de cotxes pera l' servei à las estacions y à domicili, luxosos y cómodos landaus, faetons, carretelas y berlínas pera casaments, batejios y enterros, als preus corrents en aquesta plassa.

També illoga lleugeras y cómodas tartanas pera viatges als pobles circonvehins y als masos.

CLÍNICA DE MASSATJE

DE
P. DURÁN, METJE-CIRUJÁ
Carrer Osset núm. 1, pis primer,
cantonada al de la Presó.—Reus

Ab lo massatje manual y vibratori s' obteuen ràpidas y sorprendents curacions en las enfermetats següents:

Articulars.—Esguinzes, Torceduras, Lumbar (lumnat), Luxacions, Fracturas, Artritis traumáticas, etz.

Nerviosas.—Insomni, Histerisme, Jaqueca (migranya), Gastralgie, Euteralgia, Sciatica, Corea (ball de San Victo), Ataxia rocomotriu, Tremolos en las mans dels escrivents, etz.

Generals.—Anemias, Clorosis, Asma esencial, Palpitacions, Dispepsias, Astrictions de ventre y Càlculs renals y hepàtics, etz.

CLÍNICA DENTAL

de Don Fulgencí Agustí Aleu

Cirujà-Dentista de la Escola de Medicina de Madrid; ex-deixeble del Dr. Almenara de Madrid y dentista del Hospital de San Pau y Santa Tecla de Tarragona et., etc.

Tractament de las enfermetats de la boca y dents. Extracciones sense dolor. Orificacions, empastes y tota classe de obturacions.

Construcció de dents, dentaduras y aparatós de totas classes y empleu de tots los anastericis avuy coneguts

Reb à Reus tots los dilluns y divendres de 9 matí à 5 de la tarde. A Tarragona tots los demés dies.

Arrabal de Sta. Ana núm. 1, principal.—REUS

OBRA NOVA

FLORESCENCIA

Aplech d' ensaigs literaris d' en Hortensi Güell.

2 PESSETAS

De Venda en lo kiosco de D. Pan Balart, Plaza de la Constitució y en la llibreria de D. Pere Tost, Arrabal baixa de Jesús.

ACADEMIA FROEBELIANA

Baixa advocació de Ntra. Senyora de Montserrat, la direcció literaria de la senyoreta Maria Fabra y la espiritual del Rvd. don Eurich Prats, Pbre.

En aquest acreditat establiment quedan, desde lo 1er. de Setembre, obertas las classes de 1ra. ensenyansa y la especial de pàrvuls.

Ademés hi haurà classe de labors, francès, solfeig y piano, dibuix y pintura y corte.

S' admeten alumnes internas, mitj pensiónnistas y recomenadas.

Carrer de la Presó, número 22

B. SANTOS Y VALL

Ofereix sa cooperació activa y formal als catalans, no residents à Madrid qu' hi tingan ó vulguen estableixi negocis.

Alcalá, 110, 2n. dta.—MADRID

GRAN RIFA NAVAL

Autorizada per R. O. de 11 Abril 1902

</

SERVEI DE FERROCARRILS**ENOU HORARI****LÍNEA DELS DIRECTES****De Reus á Barcelona**

Surtida Correu 4'53 matí; arribada 8'34 matí
Express 7'05 " 9'14 "
Mixto 8'41 " 10'03 trde.
Merc. 12'07 " 8'02 nit.
Correu 2'14 trde. 5'24 trde.
" 7'14 " 10'19 nit.

De Barcelona á Reus

Surtida Merc. 5'15 matí; arribada 8'06 trde.
" Mixto 6'01 " 11'30 matí
Correu 9'47 " 10'05 trde.
" Ombs. 12'35 " 5'32 "
" Mixto 2'26 trde. 7'11 "
Express 7'26 " 9'38 nit.

De Reus á Saragossa

Surtida Correu 1'55 trde, arribada 8'35 nit.
" Mixto 7'57 " 6'36 matí
" Express 9'44 nit 9'01 "
" Merc. 9'36 trde. 11'54 nit.
" 5'32 matí 8'51 matí

Dels dos darrers lo primer no mes arriba á Casp y lo segon á Mora.

De Saragossa á Reus

Surtida Express 1'50 matí; arribada 6'59 matí.
" Correu 7" 2'06 trde.
" Mixto 10'05 nit 8'11 matí
" Merc. 0'38 matí 11'27 "
" 6'59 trde 10'15 nit.

Dels dos darrers lo primer surt de Casp y lo segon de Mora.

LÍNEA DEL NORT**De Reus á Lleida**

Surtida Correu 8'29 matí; arribada 11'35 matí.
Mixto 6'05 trde. 9'57 nit.
" Merc. 1'45 "

Lo tren que va collocat en últim terme no més arriba á Vimbodí.

De Lleida á Reus

Surtida Mixto 5'28 matí; arribada 9'29 matí.
" Correu 4'08 trde. 7'09 trde.
" Merc. 5'39 "

Lo tren que va collocat en últim terme surt de Vimbodí.

De Reus á Tarragona

Surtida Mixto 8'16 matí; arribada 8'45 matí.
" 9'44 " 10'18 "
" Merc. 2'30 trde. 3'05 trde.
" Correu 7'17 " 7'48 "

De Tarragona á Reus

Surtida Correu 7'45 matí; arribada 8'15 matí.
" Merc. 12'22 trde. 1' trde.
" Mixto 5'08 " 5'46 "

FERRO-CARRIL ECONOMIC
DE REUS Á SALOU
Servei de trens que regeix desde 1 dia 1

Setembre de 1902 y notes útils pels viatgers

Sortidas de Reus al matí 4'10, 7'20,

9'10, 10'45, 12'35. A la tarda a les 2'47,

4'11, 5'53, 6'59.

Sortidas de Salou al matí a les 4'56,

8'10, 10'00, 11'25. A la tarda a les 2'00,

3'30, 4'40, 6'18 y 7'40.

Notas: Tots los trens s'aturan als puestos de costat menors los que surten de Reus á la tarda a les 3'25, 4'07, 4'49 y 6'18 y los que surten de Salou á la tarda a les 3'30, 4'12, 4'54 y 6'18.

Los que surten de Reus á las 4'10 matí y 6'17 tarda, enllacen á Salou ab los que van de València á Tarragona y la de les 9'10 matí y 2'47 tarda, ab los que dirigeixen de Tarragona á València.

Los que surten de Salou á las 4'56 matí y 7'40 tarda, recolleixen pera Reus los viatgers que venen de València y la de les 2'48 y 4'12, recolleixen los que venen de Tarragona.

MILAGROSOS CONFITS

ó injecció antivenérea y roob antisifilitich

COSTANZI

Mils y mils de celebratats médicaes, després d'una llarga experientia, s'han couvensut y certificat, que pera curar radicalment ab dos ó tres días la purgació recent y ab cinch ó sis días la crònica, gota militar, úceras, flux bianch de las donas, arenilla, catarro de la "vejiga", escessors uretrais, càlculs, retencions d'orina, y ab 20 ó 30 días los extreymientos uretrais (estrechez) encar que sigan crònicaes de més de 20 anys, evitant las perillósissimas sondas, no hi ha medicament més milagrós que's CONFITS é Injeccions Costanzi.

També certifican que pera curar qualsevol enfermetat *Sifilitica ó herpética*, en vista de que lo todo y'l Mercuri son perjudicials pera la salut, res millor que'l ROOB COSTANZI, puig no sols cura radicalment la *sifilis y herpes*, sino que extren los mals efectes que produueixen aquelles substancials, que, com ja es sapigut, causan enfermetats no molt fàcils de curar. A Salvati mostanzi, carrer de la Diputació, 435, Barcelona, segur del bon èxit d'aquests especifichs; per Cedi del tractament especial ab ell, admets als increduls, lo pago després de curats.

Preu de la Injecció, pessetas 4. Confits anti-venéreos i era'ls qui no vulgan usar injeccions, pessetas 5. Roob anti-sifilitich y anti-herpétich, pessetas 4.

De venta en totas las bonas farmacias.

A Reus: en la de D. Anton Serra, Arrabal de Santa Agna, núm. 80; Doctor Carpa, Plaça de Prim y Arrabal de Santa Agna, 2 y en la Drogueria de D. Francesch Freixa, Plaça de Prim, núm. 1.

Consultas médicaes á Barcelona: Carrer Diputació, 435, entre sol 2.º tots los dilluns, dimecres y divendres á las 12.

ELECTRO-MOTORS Y DINAMOS

de grans rendiments pera tota classe de industrias, del sistema mes perfeccionat, havent obtingut maravillosos resultats que superan mos desitjos. Així, donchs, puch ab tota seguritat oferir á mos clients y al pùblic en general, la absoluta garantia de mos Electro-Motors y Dinamos.

TRULLÁS.-BARCELONA

Máquina de corrent alternativa pera la utiliació d' energia á gran distància.

Instalació completa de centrals. Iluminació en poblacions.

ASCENSORS Y MONTACARGAS

GRAN ECONOMIA EN PREUS

Per catalachs y prospectes lo representant de las provincias de Lleida y Tarragona

Andreu Caixal.—REUS.

LA GRESHAM

COMPANYIA INGLESA

de seguros sobre la vida y de rentas vitalicias

FUNDADA L' ANY 1848

Pòlisses indisputables—Beneficis capitalissats
Primas molt moderadas

La Gresham té constituit lo dipòsit exigit per las Lleyes fiscals vigents com
garantia per los seus assegurats á Espanya.

Oficina pera Catalunya: Plaça de Catalunya, BARCELONA

Inspector del Districte: D. Eduard Amell Amell.

A Reus: dirigirse á don LLUIS DE PEDRO, Plaça de Prim.

LA PALATINE

Companyia inglesa

de segurs contra incendis, explosions y accidents

Oficina pera Catalunya: Plaça de Catalunya, 9, BARCELONA

A Reus: dirigirse á D. LLUIS DE PEDRO, Plaça de Prim.

LO SOMATENT

Lo tren que va collocat en últim terme no més arriba á Vimbodí.

De Lleida á Reus

Surtida Mixto 5'28 matí; arribada 9'29 matí.
" Correu 4'08 trde. 7'09 trde.
" Merc. 5'39 "

Lo tren que va collocat en últim terme surt de Vimbodí.

De Reus á Tarragona

Surtida Mixto 8'16 matí; arribada 8'45 matí.
" 9'44 " 10'18 "
" Merc. 2'30 trde. 3'05 trde.
" Correu 7'17 " 7'48 "

Lo tren que va collocat en últim terme surt de Vimbodí.

De Tarragona á Reus

Surtida Correu 7'45 matí; arribada 8'15 matí.
" Merc. 12'22 trde. 1' trde.
" Mixto 5'08 " 5'46 "

FERRO-CARRIL ECONOMIC
DE REUS Á SALOU
Servei de trens que regeix desde 1 dia 1

Setembre de 1902 y notes útils pels viatgers

Sortidas de Reus al matí 4'10, 7'20,

9'10, 10'45, 12'35. A la tarda a les 2'47,

4'11, 5'53, 6'59.

Sortidas de Salou al matí a les 4'56,

8'10, 10'00, 11'25. A la tarda a les 2'00,

3'30, 4'40, 6'18 y 7'40.

Notas: Tots los trens s'aturan als puestos de costat menors los que surten de Reus á la tarda a les 3'25, 4'07, 4'49 y 6'18 y los que surten de Salou á la tarda a les 3'30, 4'12, 4'54 y 6'18.

Los que surten de Reus á las 4'10 matí y 6'17 tarda, enllacen á Salou ab los que van de València á Tarragona y la de les 9'10 matí y 2'47 tarda, ab los que dirigeixen de Tarragona á València.

Los que surten de Salou á las 4'56 matí y 7'40 tarda, recolleixen pera Reus los viatgers que venen de València y la de les 2'48 y 4'12, recolleixen los que venen de Tarragona.

Societat general de Transports**marítims á vapor de Marsella**

SERVEYS DEL MES DE SETEMBRE DE 1902

LÍNEA DIRECTA PERA EL RIO DE LA PLATA

Sortirà de Barcelona lo 21 de Setembre directament pera Montivideo y Buenos Ayres lo més ràpid y rápit vapor francés.

ITALIA

Consignataris á Barcelona, Ripoly Companyia, Dormitori de Sant Francesch, 25, principal.—BARCELONA.

**TALLER DE CAMISERIA
DE JOSEPH MARTORELL**

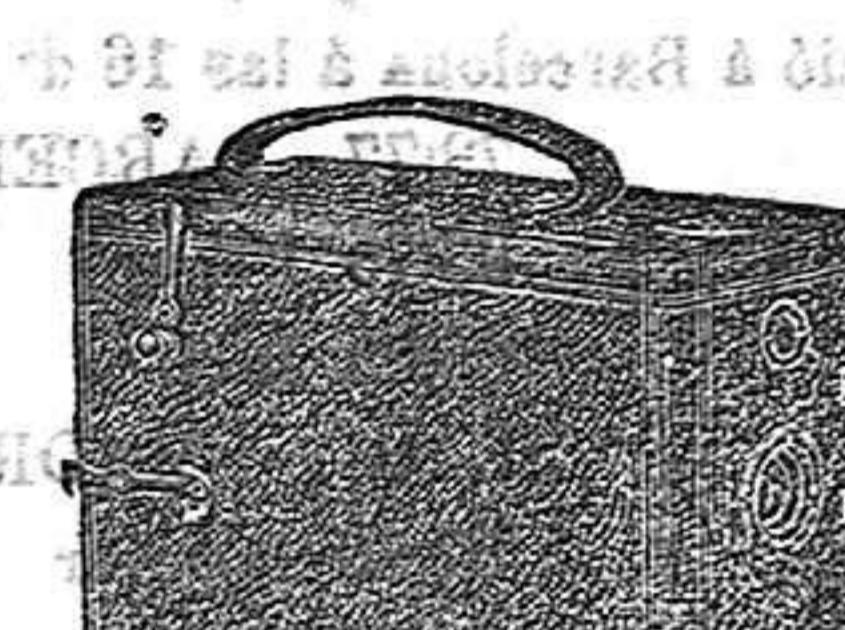
MONTEROLS 40.—REUS

Novetats en corbateria, gèneros de punt, roba blanca pera senyora, botons y botóndeduras pera camises, paraiguis, sombrillas, castons, pètacs, cigarreras, carteras, tergeters, moneders, boquillas y elàstichs. Agullas pera corbatas. Se fan á mida camises, calcotets, colls y punys.

TALLER DE ESCULTOR Y DAURADOR**DE PERE DOMENECH. ARRABAL BAIXA DE JESÚS 25, REUS**

Especialitat en altars, capelles, templete, columnas, recinctoris, adornos y detalls arquitectòrichs y escultòrichs pera iglesias, etc.

Imatges de fusta y cartró-pedra de totas mides y mòdels.

PREUS REDUITS**FOTOGRAFOS Y AFICIONATS****A LA FOTOGRAFIA****FONDA Y RESTAURANT D' EUROPA**

DE

D. ANTON BARDOY

HABITACIONS Y SERVEYS INMILLORABLES

CARRER DE EN MEDIO, 1

CASTELLÓ DE LA PLANA

Certificat núm. 9.909

Don Joseph Muñoz, Metge Titular de Verger, districte de Denia.

Certifico: Que desde fa dos mesos vinch formulant l'Elixir Verdi, havent obtingut molt favorables resultats, especialment en una dona casada de nou que venia sufrint una pertinàs gastralgia, conseqüència de lo qual havia experimentat digestions difícils, pérdua de forces, contínuo estreyniment y constants devaneixements.

Ab l'ús de tres pots d'Elixir Verdi he observat tan gran millora que, pot dirse, està ja complertament bona.

Lo que tinch lo gust de comunicar pera satisfacció de vostés y estimul dels pacients.

Joseph Muñoz, metge cirurgiá.

Si se ven en totas las farmacías.